

Fotoğraf: SERPENT Project/D.O.B. Jones, L. Levin, İngiltere BIS Dairesi

Derin denizlerin mucizeleri

Kayıp balık Nemo filmini hiç seyrettiniz mi? Hani, kaybolan oğlunu arayan palyaço balığının maceralarının anlatıldığı çizgi film. Bu film, garip yaşam formlarıyla ve pek çok mucizesiyle, el değmemiş ve büyüleyici bir ortam olan derin denizlerden esinlenmiş olan pek çok filmde yalnızca biridir.

Derin denizler, yani 200m'den daha derin olan okyanus bölgeleri, geniş, karanlık ve uzak olmalarına rağmen hayat doludur ve pek çok zenginlik içerir. Oralarda, ısı ve elektrik üretimi için gerekli olan petrol ve gazı, ve cep telefonlarımızda ve pillerimizde kullanılan madenleri bulabilirsiniz. Derin deniz mercanlarından mücevherat yapabilir ve buralarda yaşayan bakteri ve sünger gibi diğer yaşam formlarını kullanarak ilaç bile üretilir.

Amerikalı bilim adamı Andre Thurber, derin denizlerden herkese bahsetmeleri ve onları neden korumamız gerektiğini anlatmaları için, uluslararası bir araştırmacı ekibini bir araya toplamıştır. Bu araştırmacılara göre, derin denizler büyük önem taşır çünkü çeşit çeşit balığın yetişmesi ve atmosferimizden karbon dioksitin emilmesi için son derece önemli bir rol oynarlar.

Fabrikalar, elektrik santralleri ve arabalar, atmosfere karbon dioksit ve başka gazlar salarak gezegenimizin ısınmasına neden olmakta ve dünyanın iklimi değişmektedir. Derin denizler bu gazların büyük bir kısmını depolar ve böylece ısınmanın etkisini azaltmaya yardımcı olur.

Derin denizler çok uzak ve onlara ulaşmak çok zor olabilir, ama hayatlarımızı pek çok şekilde etkilerler. Onların değerini iyi bilmeli ve onlara çok iyi bakmamız gerekir, çünkü günlük hayatımızda ihtiyacımız olan pek çok şeyi bize sağlar ve gezegenimizin sağlığı için büyük önem taşırlar.

Fun facts

Derin denizlerle ilgi harika birkaç şey (daha).

Derin denizlerde bulunan en büyüleyici şeylerden biri de hidrotermal bacalardır. Bunlar, derin denizlerin dibinde bulunan ve denizin tabanının altındaki sıcak ve maden bakımından zengin olan suları püskürten, bacaya benzer, yapılardır. Hidrotermal bacalar, karadaki yanardağların sebep olduğu kaplıca ve gayzerler gibidirler. Hidrotermal bacalar, çevrelerindeki sıcak ve kimyasal bakımından zengin ortamda yaşayan, ve yaşamak için güneş ışığına gereksinim duymayan eşsiz hayvana ev sahipliği yaparlar. Bunlar arasında en büyüleyicilerinden biri, dev tüp solucanıdır. İki metreye kadar büyüyeabilen bu hayvanların, diğerlerinin aksine yemek yemek için bir ağızları yoktur! Onun yerine besinlerini, içlerinde yaşayan bakterilerin yardımıyla alırlar.

Derin denizlerde başka pek çok garip ve şaşırtıcı canlı daha vardır, örneğin vampir mürekkep balığı. Bu balık, vücuduna oranla gözleri en büyük olan canlıdır. Bir de Pasifik enegerek balığı adında bir balık vardır. Bu balığın dişleri o kadar büyüktür ki ağızını bile kapatamaz. Bu ve buna benzer başka pek çok büyüleyici canlının fotoğrafını burada bulabilirsiniz: <http://ocean.nationalgeographic.com/ocean/photos/deep-sea-creatures/>.

Derin denizleri korumaya nasıl yardımcı olabilirsiniz?

Okyanusları korumaya yardımcı olmanın ve onları kullanma biçimimizi sürdürülebilir hale getirmenin (yani kaynaklarını aşırı kullanmayıp uzun süre yetmelerini sağlamanın) pek çok yolu vardır. Bunlardan biri, plastik torbalar yerine yeniden kullanılabilen torbalar kullanarak ve fazla paketlenmemiş şeyleri satın alarak plastik atıkları azaltmaktır.

Plastik atıkların yarattığı kirlilik, okyanuslar için büyük bir sorun oluşturur çünkü pek çok deniz canlısı onları yiyecek sanır. Plastik atıklara denizlerin en derin kısımlarında bile rastlanmıştır, yani bu atıklar dünyanın biz insanların bile henüz gidememiş olduğumuz yerlerine kadar ulaşmıştır.

Yardım etmenin başka bir yolu ise doğru balığı yediğinizden emin olmaktır – bazı balık türlerinin yoğunluğu sağlıklı değerlerdedir ancak diğer bazı türler aşırı avlanmaya maruz kalır. Üremelerine fırsat kalmadan aşırı derecede avlanan balıkların yoğunlukları artmaz, hatta azalır. Aşırı avlanma, derin deniz levreği gibi uzun ömürlü, ve avlanmadığı takdirde 150 yıl kadar yaşayabilen balık türleri için daha da büyük bir sorun oluşturur. Bazı süpermarketler hangi balıkların sürdürülebilir kaynaklardan geldiğini müşterilerine söyleyebilir. Bu bilgiye buradan da ulaşabilirsiniz: <http://www.msc.org/cook-eat-enjoy/fish-to-eat>. Eğer alışverişe yardım ediyorsanız bu bilgileri unutmayın.

Son olarak bu bilgileri etrafınızdakilerle paylaşın. Derin deniz gözden uzak olduğu için insanlar onun önemini kolayca unutabilir. Okyanusla ilgili bildiklerinizi ailenize ve arkadaşlarınıza anlatın ve ne kadar önemli olduklarını öğrenmelerine yardımcı olun!

Avrupa Jeobilim Birliği'nin (AJB) "*Kayıp balık Nemo'dan madenlere – derin denizlerde hangi zenginlikler yatmakta?*" adlı basın bülteni'nin çocuk sürümüdür. Yazar: Bárbara Ferreira ve Sara Mynott. Bilimsel içerik inceleme: Andrew Thurber ve Jeroen Ingels. Eğitici içerik inceleme: Sally Dengg. Çeviri: Özge Özkaya. Daha fazla bilgi için: <http://www.egu.eu/education/planet-press/>.